

- ▶ **Arbeidsmiljø:** Verneombudet inn i fagforeningsstyret. **Side 3**
- ▶ **Verdensmiljø:** Fagforbundet kutter CO2-utslipp. **Side 7**

Kvalitetstid koster

ILLUSTRASJONSFOTO: TROND ISAKSEN

Bevist: Tid, nærhet og kvalitet koster, men tallenes tale er klar. Private barnehager er billigere enn offentlige. Forklaringen er enkel: De ansatte tjener gjennomsnittlig 30 000 mindre og har flere barn å ta seg av. Det er likevel ikke sikkert at man kan spare på å privatisere, mener Telemarksforskning. **Side 3**

Pinlig plassmangel

– Kommunene må ha en konsekvent og god politikk på å ta imot lærlinger, og de bør opprette faste lærlingstillinger, sier Fagforbundets rådgiver Signe Solhaug om læreplassmankoen i det offentlige. I Finnmark, derimot, har de plasser, men mangler lærlinger. **Side 2**

ILL.FOTO: TROND ISAKSEN

Fordommer fordummer

– Når arbeidsinnvandring setter vilkår under press, er kampen mot deltid, midlertidig tilsetting og ulikelønn viktige krav mot sosial dumping. Vi står sammen med utenlandske kolleger. Nå skal LO folkeopplyse medlemmene mot fordommer, sa LOs nestleder Gerd Kristiansen. **Side 2**

MONTASJE

Holdt løftene

De aller fleste av løftene som den nyvalgte regjeringa ga i Soria Moria II var det svar på i statsbudsjettet, viser Oss tillitsvalgtes gjennomgang. Fagforbundet er fornøyd, men ikke helt tilfreds med satsinga på sykehus, kampen mot fattigdom og en litt løselig ungdomsgaranti. **Side 4**

ILL.FOTO: ELLISIV SOLSKINSBAKK SELNES

Solidaritet: Arbeidsinnvandring er norsk virkelighet i alle sektorer. Hvordan sikre arbeidstakerne?

ILL.FOTO: SISSEL M. RASMUSSEN

Lover innsats mot fordommer

LOs nestleder Gerd Kristiansen mener fagbevegelsen må ta kampen for utenlandske arbeidstakere. Hun lover konkret arbeid mot fremmedfrykt og politisk press for gode arbeidsvilkår for alle.

– Fordommer og mistenksomhet preger den norske debatten om innvandring. Dette står i skarp kontrast til fakta, sa Gerd Kristiansen og viste til FNs utviklingsrapport. Den viser at effektene av arbeidsvandring (migrasjon) er positive – for arbeiderne, for landene de utvandrer til og for opprinnelseslandene.

– Et produktivt arbeidsliv er bare mulig hvis arbeidstakere har anstendige forhold. Jeg er sikker på at den norske modellen tåler arbeidsinnvandringen. LO vil nå ta ansvar for å skolere tillitsvalgte og snakke med medlemmene om innvandring og arbeidsliv for å motvirke fordommer og styrke solidariteten med alle arbeidstakere, sa hun på LO og FAFOs konferanse for et anstendig arbeidsliv.

– LOs politikk er å sikre utenlandske arbeidstakere samme vilkår som de nor-

ske. Allmenngjøringskravet har vært et viktig virkemiddel i kampen mot sosial dumping. LO vil kjempe for at vi får på plass et regelverk mot sosial dumping, snarest mulig, og vi har den rødgrønne regjeringa sammen med oss. Vi har fått en handlingsplan mot sosial dumping, solidaransvar for kontraktører og innsynsrett til for tillitsvalgte.

– Når arbeidsinnvandring setter vilkår under press, er rett til heltid og like-lønn, og kamp mot midlertidige ansettelser like viktige krav. Vi må fortsatt jobbe politisk og kreve strengere regulering og kontroll av myndighetene, sa Gerd Kristiansen.

Vikarbyråer

Både hotell-, restaurant- og byggebransjen har mangeårig erfaring med å orga-

nisere utenlandske arbeidstakere og trygge deres arbeidsvilkår. Bransjene merker at presset hardner.

– Bruken av bemanningsselskaper og outsourcing har økt kraftig innen hotell og restaurant i år, fortalte Clas Delp fra Fellesforbundet.

Hjelp rekrutterer

Målretta innsats fra foreninger i byggebransjen siden 2005 for å sikre østeuropeiske arbeidstakere har gitt resultater.

– Omtrent 40 prosent av medlemmene i bygg i Oslo er østeuropeiske arbeidsinnvandrere. De nye medlemmene har revitalisert og inspirert langt utover egen forening, sa forskningskoordinator i FAFO, Line Eldring.

Bygningsarbeiderne i Oslo har informert og vervet ved hjelp av tolker og res-

surspersoner, med støtte fra sentralt hold, og hatt utveksling mellom klubber. Et bærende prinsipp er at ingen aksjoner skal føre til at arbeidstakerne sendes ut av landet. Foreninga hjelper også uorganiserte. Allmenngjøring av tariffavtaler er det viktigste verktøyet.

Umulig, men nødvendig

Kanskje er anstendige arbeidsvilkår for alle en kamp som ikke kan vinnes i et globalt arbeidsmarked, «mission impossible», slik paneldebatten konkluderte.

– Men det er likevel bare fagbevegelsen som kan, og må, ta denne kampen, sa LO-leder Roar Flåten. ILOs representant Luc Demaret var enig.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

Tar imot færre lærlinger

– Flaut at det offentlige ikke klarer å ta imot flere lærlinger, sa statssekretær i Kunnskapsdepartementet, Lisbeth Rugtvedt, da hun gjestet Fagforbundets landskonferanser.

Mens finanskrisa får skylda for nedgangen i læreplaner i privat sektor, finnes det ingen god unnskyldning i offentlig sektor. Utdanningsdirektoratets tall fra september viser at over 1100 færre søkere fikk læreplaner i år, sammenlignet med i fjor. Helsefagarbeider er ett av fagene som har mistet læreplaner.

Bak statistikkene er bildet mer komplisert. For samtidig med at antall læreplaner går ned, er det færre kvalifiserte søkere som har læreplaner som sitt første ønske. For dem frister andre alternativer mer, for eksempel allmennfaglig utdanning. Rådgiver i Fagforbundet, Signe Solhaug, har jobbet med fagopplæring i mange år og er selv veileder for lærlinger.

– Det bør være en konsekvent og god politikk på å ta imot lærlinger. Den enkelte kommune bør opprette faste lærlingstillinger, sier Solhaug.

Hun understreker hvor viktig det er å ha kvalifisert personale til å ta imot lærlinger.

– Vi snakker om opplæring på videregående skoles nivå, og voksne som skal veilede lærlingene må ha en viss tyngde, fagbrev og veilederkompetanse, sier Solhaug.

Hennes råd til kommunene er å tenke over hvilke typer stillinger det er bruk for, og støtte og oppmuntre sine ansatte til å ta fagbrev - så kan de bygge på med veilederkompetanse etterpå.

Motsatt i Finnmark

I Finnmark fylke er det bare seks helsefaglærlinger totalt og to barne- og ungdomsarbeiderlærlinger, men det skyldes ikke mangel på læreplaner i det offentlige, forteller Fagforbundets hovedtillitsvalgte i Nordkapp kommune, Marit Bakkeveld.

– Her finnes det ledige læreplaner i offentlig sektor, men vi mangler lærlinger, forteller Bakkeveld.

Det skyldes hovedsaklig at de fleste kvalifiserte søkerne til læreplaner velger allmennfag framfor en læreplan, da det virker som en tryggere vei å gå.

I Akershus fylke merker også direktør i Fagopplæringen, Odd Jørgen Steen, tendensen til at færre velger å gå rett ut i lære. Han peker på at det er viktig å gjøre det mer attraktivt å velge læreplaner.

– Det er viktig å få hele stillinger, for om en kandidat ser at det bare er småstillinger å få, er det en god grunn til å velge bort lærlingtilværelsen.

Manko: Helsefagarbeidere blir mangelvare når rekrutteringen saktner.

ILLUSTRASJONSFOTO PER FLAKSTAD (ARKIV)

Hittil i høst har Akershus formidlet plass til 755 lærlinger i alle fag, både i offentlig og privat sektor. Det er 100 færre enn i fjor, men tallene er foreløpige.

Steen mener at i den grad det mangler læreplaner i det offentlige, har det mye med holdninger å gjøre. I Akershus er det flere kommuner som har fått til

gode ordninger. Lørenskog er en av disse. Der starter de tidlig hver høst med å ta inn ti lærlinger i helsearbeiderfaget.

– Mange kommuner gjør lurt i å etablere direkte kontakt med lærestedene, sier Steen.

ELLISIV SOLSKINNSBAKK SELNES | ellisiv.solskinnsbakk.selsnes@fagforbundet.no

Private barnehager:

Lavere lønn og tyngre jobb

– Ja, private barnehager er billigere å drive enn offentlige, og forklaringen er enkel. De ansatte tjener i gjennomsnitt omtrent 30 000 mindre og har flere barn og ta seg av. Politikere som planlegger å privatisere for å spare, kan gå skoene av seg, advarer forsker Trond Erik Lunder i Telemarksforskning.

Lunder og hans kolleger har laget en forskningsrapport om kostnadsforskjeller i barnehagesektoren. Rapporten gir blant annet svar på om det stemmer at private barnehager er billigere enn de kommunale, og hvorfor det i tilfelle er slik.

Tydelig forskjell

– Tallene viser at det er tilfelle, men forklaringen er pinlig enkel, svarer Trond Erik Lunder.

– Det er færre voksne per barn i de private barnehagene og lønna er betydelig lavere. Våre tall viser at de privat ansatte i gjennomsnitt tjener 30 000 mindre enn kollegene i kommunale barnehager. Nå må det sies at disse tallene er blant de mest usikre i rapporten vår, men det er ingen tvil om at det er forskjeller, og at de er betydelige, sier han.

Telemarksforskning har hentet tall fra de private barnhagens regnskap og fra det offentlige regnskaps- og statistikk-systemet KOSTRA. Det er dessuten foretatt en spørreundersøkelse i kommunenes barnehageadministrasjoner for å få sikrest mulig tall.

De kommunale barnehagene gjør den tyngste jobben overfor barn med spesielle behov. Det er også langt flere barn med minoritetsbakgrunn i de kommunale enn i de private barnehagene.

– I beregningene våre har vi justert for det. Likevel er det en forskjell, forteller Lunder.

– Vår beregningsmodell kontrollerer i hovedsak for forhold som barnehagene ikke kan velge bort, og da står vi igjen med en kostnadsforskjell på 13 prosent, cirka 5 kroner per oppholdstime for barn over tre år i barnehagen.

Ingen snarvei

Lunder advarer politikere som tror at privatisering er en snarvei til å spare penger for en slunken kommunekasse.

– Det er selvfølgelig flere ansatte i en barnehage der en eller flere av ungene

ulikt: Både jobben og barna er de samme, men lønn og arbeidsbelastning er svært ulik i private og kommunale banehager. Illustrasjonsfoto fra Gaustadskogen barnehage.

FOTO: TROND ISKASEN

trenger spesiell oppfølging. Dem er det flest av i de kommunale barnehagene. Men dersom kommunen privatiserer alle barnehagene, vil ikke barna med spesielle behov forsvinne. De vil komme over i de privatiserte barnehagene som dermed blir dyrere. Dette må være en del av vurderingen når man diskuterer å privatisere for å spare penger. Det er nok dessverre ikke fullt så enkelt, sier han.

Rapporten «Kostnadsforskjeller i barnehagesektoren» har et eget kapittel som drøfter mulig innsparing ved å privatisere. Der skriver forskerne:

– Det viktigste man oppnår ved å privatisere sektoren, er altså å redusere den gjennomsnittlige bemanningsgraden og lønnsnivået. Dersom man mener at tilbudet er godt nok med den bemanningsgraden man har i private barnehager, kunne en alternativ løsning være å

endre bemanningsnormen i de kommunale barnehagene. Hvis man derimot ønsker at bemanningen skal være som i kommunale barnehager, er det ikke fornuftig å gi fra seg denne kontrollen gjennom å privatisere.

Lavere lønn?

Telemarksforskning har en tilsvarende tankerekke om lønnsnivået.

– Hvis lønnsnivået i kommunale barnehager er for høyt, kan det være en enklere løsning å satse på private barnehager. Hvis det derimot er ønskelig å lønnsnivået er som i kommunale barnehager, er det ingen grunn til å privatisere barnehager for innsparingens skyld, heter det i rapporten.

GEIRMUND JØR | geirmund.jor@fagforbundet.no

Ny arbeidsmiljøatsing

– Dette er en ny og storstilt satsing i Fagforbundet, sa Stein Gulbrandsen fra AU da konferansen for styrking av arbeidsmiljøaktiviteten i forbundet åpnet 12. oktober.

«Utvalg for arbeidsmiljøaktiviteten» arrangerte den 12. og 13. oktober en landsdekkende konferanse om den organiserte arbeidsmiljøaktiviteten i Fagforbundet.

– Vi vil at hele organisasjonen skal ta inn over seg at vi ikke bare har to typer tillitsvalgte, men tre, sa Stein Gulbrandsen fra AU til Oss tillitsvalgte i januar i år, og gjentok det da han åpnet konferansen på Gardermoen. Over hundre tillitsvalgte var samlet.

Forpliktet fagforeningene

Forbundsstyrets arbeidsutvalg vedtok i sak 429/08 en rekke tiltak som ønskes gjennomført i forhold til arbeidsmiljøaktiviteten i Fagforbundet. For fagforeningene innebærer vedtaket et sterker og tydeligere organisatorisk HMS-engasjement, der blant annet ansvaret legges til et av styremedlemmene.

I tillegg skal HMS-arbeidet inn i fagfo-

reningas handlingsplan og et hovedverneombud skal tiltre styremøtene.

Nytt rådgivende utvalg

Med utgangspunkt i AU-vedtaket oppretta forbundsstyret i møte 3. juni i år følgende utvalg for arbeidsmiljøaktiviteten:

Leder Stein Gulbrandsen, nestleder Jorunn Romsdal (Landsstyret – Finnmark - KS), Vidar Evje (Oslo - Oslo Kommune), Gunn Krogstad (Akershus - KS), Harald Sehm (Sør-Trøndelag Team Trafikk - Spekter), Marit Sørli Røed (Telemark - KS), Leif Johnsen (sentralt HVO, Helse Vest - Spekter), Hild Våge (Møre og Romsdal - KS).

Mandatet er som for andre rådgivende utvalg: Et «politisk verksted» som arbeider overordnet med politiske tiltak, strategier og aktiviteter innenfor saksområdet.

Bok om vernearbeid

Et av medlemmene i utvalget, Leif Johnsen, har skrevet boka «Hovedverneombudet – en håndbok». Den er en praktisk innføring i vernearbeid som bidrar til at nye og mer erfame hovedverneombud kan føle en større trygghet.

– For å lykkes som hovedverneombud er det ikke nok å kjenne til lover, regler og rettigheter. Heller enn å opptre som en «høyrestet kranglefant», må man kunne samarbeide, arbeide målrettet og systematisk, skriver Leif Johnsen.

Johnsen er konsernhovedverneombud i Helse Vest. Han har vært verneombud på ulike nivå i åtte år, derav to år som hovedverneombud i psykiatrisk divisjon og fire år som foretakshovedverneombud for Haukeland universitetssykehus.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

Hva er forbundets største ideologiske utfordring framover?

Oss tillitsvalgte spurte tillitsvalgte på kurs i samfunnsrett, ideologi og fagbevegelse.

Britt Silseth, leder Seksjon kontor og administrasjon i Fagforbundet Møre og Romsdal og styremedlem i Fagforbundet Molde sjukehus

– Det blir å få alle til å forstå verdien av å bevare velferdsstatens rolle og betydning. Vår utfordring blir å profilere politiske holdninger gjennom gode informasjonskanaler til medlemmene.

Pål Bach, leder Fagforbundet Grimstad, styremedlem Fagforbundet Aust-Agder

– Blant de største ideologiske utfordringene blir å holde troen på fellesløsningene framfor individuelle løsninger og større forskjeller. I tillegg blir internasjonal solidaritet og likeverd viktig å holde fast ved.

Sonia Kvam, nestleder Fagforbundet Ungdom i Sør-Trøndelag og styremedlem i LO Trondheim.

– Ungdomsorganiseringa i Fagforbundet kan vi være stolte av. Å spre politikken vår og å skape aktivitet blant unge medlemmer slik at de tar på seg verv er likevel utfordrende.

Eli Saua Svalastog, opplæringsansvarlig Fagforbundet Telemark

– Fokus på innhold i utdanningssystemet vårt er en stor ideologisk utfordring. Fagbevegelsen må ikke overgi utdanning til New public management-tankekang, slik at vi får nyutdannede studenter med et samfunnsyn som bryter med den norske velferdsmodellen.

TEKST: GEIRMUND JOR

– Fagforbundet er fornøyd med at det fortsatt satses på velferdsoppgavene. Mer penger til kommunene betyr bedre velferdstjenester, sier Jan Davidsen om statsbudsjettet og Soria Moria II som nylig ble lagt fram.

Styrker kommunene

– Det er kommunene som driver skolen, barnehagene og eldreomsorgen. Folk kommer til å merke at kommunene nå får mer enn de rødgrønne lovet før valget. Det er bra og det trengs, sier han.

– Arbeid til alle er fortsatt jobb nummer 1. Den internasjonale finanskrisa er ikke over. Derfor er det riktig og nødvendig at regjeringa fortsatt har kampen mot ledigheten som sin viktigste oppgave. Regjeringa gjør rett i å ikke stramme inn så lenge ledigheten øker internasjonalt. Fortsatt fullt trøkk mot ledigheten og 4 000 flere tiltaksplasser er gode tiltak som vil hjelpe folk i arbeid, sier Davidsen.

– Statsbudsjettet understreker at en av de store utfordringene i året som kommer blir å skape et inkluderende arbeidsliv. Vi kan ikke fortsette å ha et arbeidsliv som gjør ansatte syke. Økningen i sykefraværet og i antallet uføretrygdede går utover den enkelte og skaper store utgifter for fellesskapet, påpeker Davidsen.

Mellomfornøyd

I statsbudsjettet har regjeringa ryddet plass til en tiltaksgaranti for arbeidsledige unge. Garantien går ut på å sikre tilbud om arbeidsmarkedstiltak for 20-24 åringer som har vært sammenhengende ledige i seks måneder eller mer. Denne ordningen kommer i tillegg til den eksisterende ungdomsgarantien som innebærer at ungdom under 20 år som er uten jobb eller skoleplass skal tilbys arbeidsmarkedstiltak.

Fagforbundets krav var at all ungdom under 25 år skulle sikres rett til arbeid, utdanning eller annen kompetansegivende opplæring.

– Garantien slik den er formulert i statsbudsjettet gjelder kun arbeidsmarkedstiltak etter at man har gått ledig i et halvt år, så her er det fortsatt rom for forbedring, sier ungdomssekretær Linn Hemmingsen i Fagforbundet.

– Men vi er på rett vei, legger hun til.

Styrket: Den rødgrønne regjeringa styrker offentlig sektor i budsjettet for 2010. Bra for velferden, mener Fagforbundet. På bildet legger Jens Stoltenberg fram meldingen om kvalitet i barnehagene. ARKIVFOTO: SIDSEL HJELME

Regjeringa viderefører den midlertidige økningen i tilskuddet til lærebedrifter også i 2010.

Svakt om fattigdom

– Fagforbundet skulle gjerne sett en sterkere økning av sosialhjelpen for å bekjempe fattigdommen, sier Davidsen. Fagforbundet er glade for den økte bostøtten og støtten til minstepensjonistene. Mer penger til rustiltak og arbeidet mot frafall i videregående er også viktige tiltak i arbeidet mot fattigdom.

– Opplegget for ny ligningstakst på boliger gjør at vanlige folk får mindre i formuesskatt, mens de med mest formue betaler mer. Det er god fordelingspolitikk som Fagforbundet støtter og som er viktig for medlemmene våre, sier Davidsen.

2500 sykehjemsplasser

Fagforbundet er glad for at det bevilges

penger til 2500 flere sykehjemsplasser i 2010. Det er ingen tvil om at det har vært for få sykehjemsplasser. Landets eldre fortjener den respekten det er å gi dem en verdig omsorg av god kvalitet. Flere sykehjemsplasser og flere ansatte er nødvendig for at det skal bli en realitet, skriver forbundet i en pressemelding.

Regjeringa følger opp forliket i Stortinget om Omsorgsplan 2015, og foreslår en styrking på 320 millioner kroner i 2010. Regjeringa har valgt ut fire hovedsaker for å møte framtidens omsorgsutfordringer i eldreomsorgen: 12 000 nye årsverk, tilskudd til 12 000 nye sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser, demensplan 2015 og Kompetanseløftet 2015. Kompetanseløftet innebærer blant annet å styrke ansattes kompetanse, satse på økt rekruttering og videreutdanning.

dere, sier nestleder Geir Mosti i Fagforbundet.

– La meg være helt tydelig: Jeg forventer at det kommer like klart fram i oppdragsdokumentet til helseforetakene som i Soria Moria-erklæringen, at innenfor helse skal det ikke privatiseres eller konkurranseutsettes, sier han til Oss tillitsvalgte.

I Soria Moria II skriver regjeringa at de har som mål å redusere sosiale helseforskjeller. Alle skal ha et likeverdig tilbud av helsetjenester uavhengig av diagnose, bosted, personlig økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og livssituasjon. Når sykdom rammer skal folk oppleve at de får tilbud om behandling og pleie med kort ventetid og med størst mulig nærhet til brukeren.

Viktig offentlig ansvar

– For å sikre et godt helse tilbud til alle må vi ha en sterk offentlig helsetjeneste der sykehusene i det vesentlige er eid og drevet av det offentlige, med private virksomheter og avtalespesialister som nyttige samarbeidspartnere. Regjeringa vil at sykehus eid og drevet av frivillige organisasjoner skal sikres gode vilkår gjennom avtaler med det offentlige, heter det.

Regjeringa lover å styrke sykehusenes økonomi slik at flere pasienter behandles og ventetidene holdes lave. Ledig kapasitet i de offentlige sykehusene skal utnyttes, heter det.

Nye sykehus

– Vi er glade for at regjeringa følger opp

På vei mot heldagsskole

Med statsbudsjettet for 2010 kommer enda en timetallsøkning på barnetrinnet og gratis leksehjelp til alle i småskolen.

– Vi ser konturene av en ny og helhetlig utvidet skoledag, sier leder i Fagforbundet Seksjon kirke, kultur og oppvekst, Mette Henriksen Aas.

I statsbudsjettet for 2010 er det foreslått å bevilge 241 millioner kroner til en ytterligere utvidelse av undervisningstimetallet med én time på 1. til 7. trinn.

Den ekstra undervisningstimen skal brukes til opplæring i de fagene man lokalt mener best vil bidra til

å styrke de grunnleggende ferdighetene til elevene. Pengene skal også gå til innføring av åtte timer gratis leksehjelp i uka for 1. til 4. trinn.

– Når det gjelder SFO er det viktig at den blir en reell mulighet for alle, og dermed bidrar til å utjevne sosiale forskjeller i skolen.

– Dette er skritt i riktig retning, men aller helst bør hele SFO bli gratis for å gjøre dette til et tilbud til alle som har behov for det. Det er viktig at elevene har variert skoledag med læring, utfordringer, oppgaver de greier å løse og gode opplevelser, sier Mette Henriksen Aas.

intensjonene fra regjeringserklæringen i statsbudsjettet, sier Geir Mosti.

Det er satt av penger til nye sykehus i Lier og i Vesterålen. Det er satt av penger til samhandlingsreformen og sykehusenes økonomi blir styrket. Han er likevel ikke helt fornøyd.

– Styrkingen av sykehusenes økonomi er langt fra nok til å løse de store problemene vi har i helsevesenet, sier han.

Ble ikke hørt

Fagforbundets kritikk av foretaksmodellen i sykehusene har ikke blitt hørt. Regjeringa vil videreføre foretakene innenfor spesialisthelsetjenesten.

– Her er det formuleringer som vil begrense privatisering, men samtidig videreføres foretaksmodellen. Den har

en innebygd logikk og organisering som fremmer det Soria Moria ønsker å unngå. Foretaksorganiseringen har mange elementer som kjennetegner privat næringsliv, som bestiller-utførerprinsippet, nye regnskapsregler, stykkpristenkning og krav om budsjetbalanse. Disse presser fram privatisering og konkurranseutsetting, sier spesialrådgiver i Fagforbundet, Unni Hagen.

Krever verdsetting

Fagopplæring og realkompetanse var fellesnevnerne for fire yrkesfaglige landskonferanser 6.–8. oktober.

Hvor blei det av Karlsen? spurte Hansen

Karlsen-utvalget la i 2008 fram ei utredning om fagopplæring i framtida. Hvor blei det av oppfølginga, spurte rådgiver Kristine Hansen fra Fagforbundet i sin innledning om utdanningslinja.

Svaret ga hun sjøl til delegatene på landskonferansen:

– Stortingsmelding 44 (2008–2009) har langt fra fulgt opp alle forslagene til Karlsen-utvalget, sa Hansen. Mest skuffet er hun over at stortingsmeldinga ikke følger opp forslaget om at de som er ferdig med en fagopplæring i utgangspunktet skal være kvalifisert til høyere utdanning.

– Å få verdsatt og dokumentert sin realkompetanse skaper muligheter, understreket Kristine Hansen.

Studiepoeng for realkompetanse

– For å gjøre høyere utdanning tilgjengelig for flest mulig, vil Seksjon kontor og administrasjon (SKA) arbeide for at relevant realkompetanse kan gi studiepoeng ved opptak til høyere utdanning. Relevant realkompetanse bør også kunne gi avkorting i høyere utdanning, krever SKA i en uttalelse fra sin landskonferanse.

Fagskoletilbud i barnevernet

– Blant tiltakene som bør komme i stand raskt er et tilbud om en ettårig videreutdanning på fagskolenivå, krever SHS.

SKA: Framtidens fagarbeider

SKA mener at behovet for fagarbeidere innenfor seksjonens fagområder er sterkt økende. Derfor må fag- og yrkesopplæringa styrkes, krever seksjonen. Karlsenutvalgets forslag til tiltak for å styrke fag- og yrkesutdanninga må settes i verk.

– Når fylkeskommunen overtar ansvaret for fagskolen i 2010 må fylkeskommunens fagskoletilbud utvides og styrkes, særlig innenfor områders kontor og administrasjon og på IKT-området som i dag er svært mangelfullt, påpeker SKA.

SHS krever handlingsplan for rekruttering

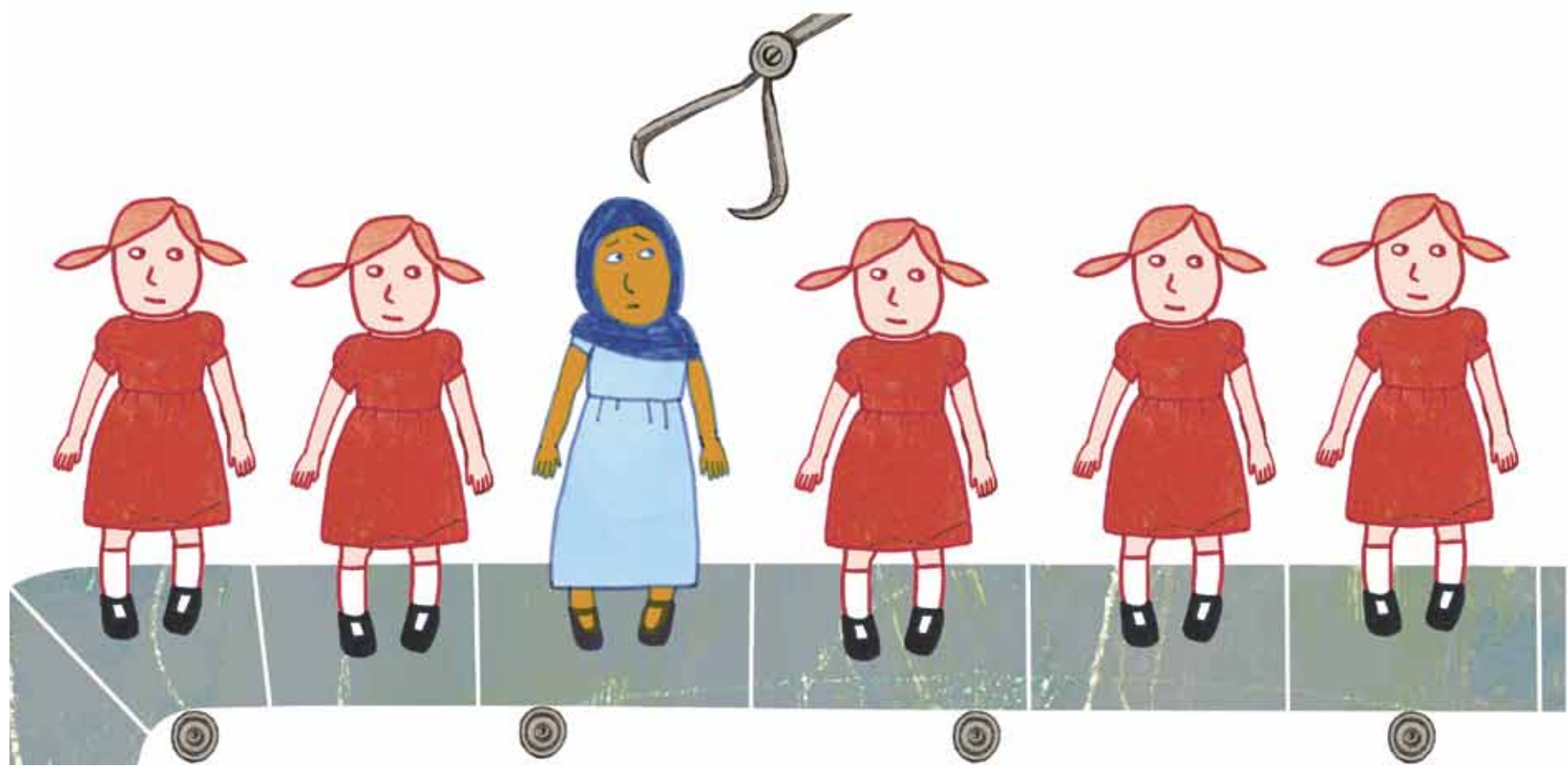
Seksjon helse og sosial (SHS) utfordrer regjeringa til å komme raskt i gang med en rekrutteringsdugand til helsesektoren.

– Fram mot 2030 vil antall eldre vokse kraftig og behovet for helsepersonell vil øke i samme takt. Ettersom teknisk landskonferanse. Fagforbundets søknad om fagbrev for byggrifere (tidligere vaktmester) gikk gjennom i Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk i april.

Valgmoro SST: Dirigentene sjekker at alt går etter boka. FOTO: METTE K. HAUGEN

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: TRUDE TIENSVOLD

FOTO: OMOD

ANITA RATHORE
Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD)

KOMMENTAREN

Dagens «tater»

REGJERINGEN VIL kartlegge omfanget av omskjæring. Lier og Drammen kommune er valgt ut som forskningskommuner til å underlivssjekk barn med bakgrunn fra enkelte afrikanske land.

ETTER MANGE ÅR der kampen mot omskjæring har vært et viktig satsingsområde, og der store ressurser er brukt for å motvirke omskjæring, er lite gjort av myndighetene for å samle kunnskap om omfang. Derfor vil familier med bakgrunn fra land hvor omskjæring er utbredt få et brev om underlivsundersøkelse.

FAMILIER I VÅRT LAND vil få et brev der de blir gjort oppmerksomme på at de mistenkes for å ha begått et lovbrudd. Dette utelukkende på grunn av deres nasjonale eller etniske bakgrunn. På bakgrunn av denne mistanken oppfordrer myndighetene familiene til å stille sine barn til disposisjon for underlivssjekk for slik å få bevist sin uskyld. Velger man å ikke benytte anledningen til å bevise sin uskyld kan det gi grunn til mistanke om at lovbrudd har funnet sted.

VI OVERRASKES OVER at myndighetene velger å starte i denne enden. Det foreligger faktisk ganske mye kunnskap. De siste årene har mange barn fått underlivet kontrollert på grunn av mistanke om omskjæring. Tilbakemeldingen fra barnevernet en del steder er at terskelen er svært lav for å iverksette kontroll, og at funnene har uteblitt. Altså flere år med mange kontroller og ingen treff.

HADDE IKKE myndighetene vært tjent med å bygge opp kunnskap gjennom å telle antall kontroll saker de siste fire årene? En gjennomgang av barnevernet, politiet, helsevesenet og andre offentlige instansers rutiner, bekymringsmeldinger og kontrollutførsel ville også gi mer kunnskap. Hvorfor ønsker ikke myndighetene å se på den kunnskapen som finnes? Det er en forestilling om at omskjæring er svært utbredt i Norge - vil kunnskap som ikke bekrefter dette bildet være uinteressant?

BARNETS BESTE er et argument som brukes. Hvor blir det av bekymringen for barnets beste i kjølvannet av en kontrollepisode, og særlig der foreldrene har blitt kastet i fengsel? Mye kan læres av måten norske myndigheter behandlet taterne og deres barn på i forrige århundre. Med bakgrunn i gode intensjoner om å hjelpe, helliggjorde målet midlene. I etterkant har historien vist at mange av tiltakene var uriktige. Har ikke myndighetene lært noe av måten de behandlet taterne på?

AT STATSRÅDEN med ansvar for barns ve og vel i vårt land ikke klarer å se helhetlig på barns beste når annen nasjonalitet og etnisitet enn norsk er en del av bildet, gir grunn til bekymring. At samme statsråd har ansvar for anti-diskriminering i Norge gir enda større grunn til bekymring. For hvordan kan noen som har ansvar for anti-diskriminering åpne for kontrollvirksomhet basert på nasjonalitet og etnisitet?

Rettsforlik om jobb og hjem

Det var ikke bare jobben vaktmesteren ville miste da han ble oppsagt fra stillingen sin. Han og familien sto også i fare for å bli kastet ut av hjemmet sitt fordi dette var en tjenestebolig.

Fagforbundets medlem ble oppsagt fra stillingen som vaktmester på grunn av forhold i virksomheten. Sameiet hevdet at de ikke hadde økonomi til å fortsette å ha ham ansatt som vaktmester. Samtidig fikk han oppsigelse på tjenesteboligen han leide fra sameiet.

Følger husleieloven

Fagforbundets tillitsvalgte gjorde alt etter boka i forhold til oppsigelsen, men leieforholdet er regulert av en egen lov med egne saksbehandlingsbestemmelser. Husleieloven krever at man innen en måned skal protestere skriftlig på oppsigelse av leieforholdet.

For vaktmesteren og hans familie var det viktig å beholde leiligheten i hvert fall et par år. Det ville være umulig for dem å finne en ny leilighet som de kunne ha råd til på denne kanten av Oslo, og de mente det var særdeles viktig for dem at barna ikke skulle måtte forlate nærmiljøet sitt nå.

Minnelig ordning

LO-advokat Anne Lise Rolland anbefalte derfor at han tok i mot tilbudet om rettsmekling slik at man kunne komme fram til en minnelig ordning. Selv om hun og Fagforbundet mente at medlemmet hadde en sterk sak i forhold til oppsigelsen, var det umulig å garantere at han ville vinne denne i tingretten, og han måtte antakelig uansett – hvert fall for en periode – flytte ut av leiligheten.

Sameiet hadde også hevdet at de ville kunne ha mye større inntjening på leiligheten ved å legge den ut på

det ordinære leiemarkedet. De anslo markedsløse for den lille kjellerleiligheten til over 12 000 kroner i måneden.

Ny takst

Rolland kontaktet Leieboerforeningen og fikk bistand fra en av deres advokater i husleiespørsmålet. Videre ble takstmann engasjert for å få en faglig vurdering av korrekt leie. Takstmannen satte denne til rundt halvparten av hva sameiet selv mente de kunne få i leie. Sameiet godtok takstmannens vurdering, noe som var viktig for hvor godt forliket kunne bli for vaktmesteren.

Det var tidlig klart at han ved et rettsforlik ville være sikret å kunne leie tjenesteboligen i ytterligere to år. Ved hjelp av husleietaksten ble endelig leie heller ikke uoverkommelig for familien. Men sameiet sto fast på at han ikke kunne fortsette i jobben som vaktmester.

Etter mange timers tautrekking og etter at Fagforbundet hadde gjort det tydelig at forbundet sto bak medlemmet så langt det var nødvendig i rettssystemet, fikk han likevel fortsette i stillingen i et halvt år til.

Det ble ingen knusende seier for Fagforbundets medlem denne gangen, men en best mulig løsning ut fra noen vanskelige valg han til syvende og sist selv måtte ta.

ANNE KATHRINE ELLILA |
oss@fagforbundet.no

FOTO: PRIVAT

Arendal på kurs

Fagforbundets Avd 743, Sørlandet sykehus Arendal har hatt den årlige samlingen for tillitsvalgte og fagforeningsstyret.

I år gikk turen til Skagen i Danmark hvor de hadde tre flotte dager, forteller de. Det ble tid til både faglige og kulturelle aktiviteter. Det ble laget rollespill med verving som fokus. Tariffheftet ble gjennomgått og forslag til tariffkonferansen i fylket ble laget. Erfaringer og informasjon ble utvekslet.

De tillitsvalgte besøkte også sykehuset i Aalborg hvor de møtte hovedtillitsvalgt Helle Johansen. De møtte også

Ulla Slot som leder prosjektet « Den gode arbeidsplass». Hun fortalte om den spennende jobben de holder på med der. Avd 743 ble også invitert på lunsj til FOA i Aalborg og fikk høre om hvordan de jobbet.

Fagforeninga hadde med to helt nye tillitsvalgte på turen, Line Størbu og Vigdis Braun.

GEIRMUND JØR | geirmund.jor@fagforbundet.no

Fagforbundet kutter klimautslippene

Fagforbundet slutter seg til klimakampanjen 10:10 og vil kutte klimautslippene fra forbundets aktivitet sentralt med 10 prosent i løpet av 2010. Fagforbundet oppfordrer egen lokalorganisasjon og alle andre til å slutte seg til 10:10.

Vi må alle ta konsekvensene av klimakrisa. Derfor støtter Fagforbundet opp om dette initiativet. Klimakrisa kan ikke løses av enkeltmennesker alene, men løsningen avhenger av at vi alle gjør det

vi kan, skriver Fagforbundet i en pressemelding. Kampanjen 10:10 er et godt bidrag fordi den oppfordrer alle, fra enkeltpersoner til bedrifter og organisasjoner, til å kutte sine egne utslipp av CO2 med 10 prosent i løpet av 2010.

Etter at IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) slapp sin siste og svært dramatiske rapport i 2007, har utviklingen gått fra vondt til verre. Rapporter vedrørende utslipp, issmelting, havtemperatur samt havets evne til å absorbere CO2, peker alle i samme retning; utviklingen går fortere enn man så for seg for bare få år siden. Dette betyr at kutt i utslippene av klimagasser må komme i gang så fort som mulig.

10:10 ble lansert i Storbritannia første september i år. Avisen The Guardian har vært pådriver for en kampanje som raskt har fått med seg mange briter. Fagfore-

KORT SAGT

Ikke gjem bort de gode HMS-idéene

Meld på ditt HMS-prosjekt til KLPs Arbeidsmiljøpris 2009 og bli med i kampen om 100 000 kroner.

KLP ønsker å vise fram de gode HMS-idéene som kan inspirere og være til nytte for andre. Derfor deles hvert år ut tre priser på 100 000 kroner til de beste prosjektene for bedre arbeidsmiljø innen helseforetak, kommuner og bedrifter. Vinnerne i fjor var Nes kommune og Sykehuset Innlandet, avdeling Tynset.

Har du og din virksomhet gjennomført et godt HMS-prosjekt? Gå inn på kjp.no/arbeidsmiljopris. Det er enkelt å delta. Søknadsfristen for Arbeidsmiljøprisen 2009 er 15. november, melder KLP.

ninger, store merkevareorganisasjoner, kommuner, enkeltstående bedrifter, bløt og kjendiser har sluttet seg til. Blant personene som har sluttet seg til den britiske kampanjen er den kjente økonomien Nicolas Stern og statsminister Gordon Brown.

– Vi kan ikke sitte stille og vente på at verdens regjeringer skal komme til enighet. Vi må ta ansvar for klimakrisa selv. Hvis folket går foran kan vi regne med at politikerne følger etter for å se hvor de skal lede oss.

– I tida framover skal Fagforbundet jobbe med hvordan vi kan redusere våre utslipp. Vi håper så mange som mulig vil slutte seg til kampanjen 10:10, skriver Fagforbundet i pressemeldingen.

www.1010norge.org

Rettigheter når turnusen legges om

Omlagging av turnus er en problemstilling tillitsvalgte står overfor med jevne mellomrom. Spesielt innenfor pleie- og omsorgssektoren er det en tendens at turnusen legges om ganske ofte.

Det kan være flere grunner til at turnusen legges om, men de mest vanligste er:

- Omorganisering i virksomheten – arbeidsgiver ser mulighet for å spare penger
- Ledighet i stilling og sammenslåing av deltidsstillinger
- Utarbeidelse av egen turnus for helg og høytider
- Utarbeidelse av ferieturnus
- Innkjøp av dataprogram for utarbeidelse av turnus

Ved omlagging av turnus er det viktig at tillitsvalgte påser at lov og avtaleverk blir fulgt. Vær spesielt oppmerksom ved omlagging til turnuser som aliker fra det som har vært tradisjonelle turnuser, for eksempel fleksible arbeidstidsordninger. «ønsketurnus», turnusplaner (hjelpeturnus) for

ferie og høytider og turnus på data. Dersom det skal gjøres unntak fra Arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstidas lengde, fritid og liknende, så er det kun Fagforbundet sentralt ved kompetansesentrene som har mulighet til det, jfr. AML §10-12 (4).

Tidligst mulig

AML og hovedavtalene har bestemmelser om tillitsvalgtes rettigheter ved omlagging av turnus. Teksten er stort sett lik i alle hovedavtaler og inneholder at tillitsvalgte skal tas med på drøftinger og råd så tidlig som mulig. Det samme går fram av AML § 10-3 – Arbeidsplan.

Den eneste lovfestede bestemmelsen om oppsigelse av turnus/når ny turnus skal iverksettes finner vi også i AML § 10-3 hvor det heter: «...drøftes med arbeidstakernes tillitsvalgte så tidlig som mulig og senest to uker før iverksettelsen.» Fagforbundet anbefaler at arbeidsgiver og tillitsvalgte skriftlig blir enige om en oppsigelsesfrist på turnusen, for eksempel tre måneder.

Hvor lang den alminnelige arbeidstida skal være per dag og per uke framkommer av AML § 10-4. AML

§ 10-8 har bestemmelser om daglig og ukentlig arbeidsfri.

Skriftlig hver gang

AML §10-5 omhandler gjennomsnittsberegning av arbeidstid. Arbeidsgiver og tillitsvalgte kan skriftlig avtale at den alminnelige arbeidstida over en periode på høyst 52 uker fraviker fra det som er nevnt i AML § 10-4. Fagforbundet anbefaler at en slik skriftlig avtale inngås hver gang det skal utarbeides ny turnus, og at det ikke inngås en generell avtale på at det i kommunen/virksomheten skal praktiseres gjennomsnittsberegning. Arbeidsgiver har ikke adgang til å utarbeide og iverksette en turnusplan med gjennomsnittsberegning etter bestemmelsene i AML § 10-5, dersom det ikke er inngått en skriftlig avtale med tillitsvalgte.

Se forøvrig Arbeidsmiljølovens kapittel 10. Du kan lese mer i heftene «Fleksible arbeidsordninger» og «Fritid i forbindelse med helg- og høytid». Fagforbundet har også CDen «Kontroll og godkjenning av turnus», som du får bestilt i nettbutikken.

UNNI RASMUSSEN

Fagforbundet siden sist

■ Fagforbundet har bevilget kroner 200 000 til Foreningen Fattignorge som et ekstratilskudd. Bevilgningen gis fordi foreningen ennå ikke har fått statlig støtte for 2009.

■ Det bevilges kroner 100 000 til TV-aksjonen CARE Norge i 2009. Midlene som samles inn, skal gå til CAREs kvinnerettede bistand gjennom prosjekter mot fattigdom i flere land i Afrika, på Balkan, Sri Lanka og Bangladesh. TV-aksjonen 2009 har som arbeidstittel «Hjelp til kvinner hjelper flere» og vil fokusere på kvinner og mikrofinans. Erfaringene viser at når kvinners inntekt øker, så bruker de den på utdanning og helse for barna sine, og til å forbedre hele familiens situasjon. Fagforbundet oppfordrer til å støtte TV-aksjonen 2009 med midler eller praktisk hjelp som bøssebæring.

■ Arbeidsutvalget har bedt om å få en tiltaks- og tidsplan for forbundets arbeid med 6-timersdagen som sak til arbeidsutvalget. Vedtaket er fattet etter at det ble lagt fram et notat om arbeidet på dette området. Både LO og Fagforbundet har programfestet forsøk med 6-timersdag. Til tross for positive erfaringer, viser det seg at det fokuseres for mye på målet om å redusere sykefravær. Hvis det målet ikke nås, avsluttes ofte prosjektene etter ett til to år, slik at det ikke er mulig å evaluere langtidseffekten av kortere normalarbeidsdag.

■ En europeisk verdighetskonferanse «Dignity for the frail old» skal avholdes på Solstrand i dagene 2.–5. september 2010. Det er nedsatt en programkomite for konferansen, hvor Signe Hananger representerer Fagforbundet. Dette er en oppfølging av Fagforbundets samarbeidsavtale med Verdigehetsentret. Senteret skal bidra til at de gamle i deres siste, sårbare livsfase blir møtt med respekt, omsorg, sosial integrasjon og den nødvendige kompetansen.

■ Fagforbundet samarbeider med IMTEC som medarrangør av Utdanningskonferansen i 2010, og bevilger 80 000 kroner som økonomisk støtte til arrangementet. I 2010 skal konferansen avholdes i Bergen i tidsrommet 24.–25. oktober. Dette blir det tredje året konferansen arrangeres og tema er «Læring i et digitalt samfunn».

■ Fagforbundet har avviklet sentral ungdomskonferanse. Linn Hemmingsen (29) ble enstemmig gjenvalgt som leder av Fagforbundets sentrale ungdomsutvalg på konferanse i Oslo den 14. til 16. oktober. Nestledervertet gikk til Ola Harald Svenning (28) fra Oslo. Valgkomiteen hadde innstilt Christi-Ane Johansen (22) fra Buskerud som nestleder. Ola Harald var innstilt som fortsatt medlem av det sentrale ungdomsutvalget, men Møre og Romsdal foreslo han som nestleder. Etter skriftlig avstemming fikk Ola Harald 42 stemmer mot Christi-Anes 36.

■ Samarbeid gjør frisk, skriver Fagforbundet i en pressemelding. Kvalitetskommuneprogrammet har startet et systematisk sykefravers arbeid i 138 kommuner og bydeler. Foreløpig er samlet årlig besparelse på knappe 300 millioner kroner. Hvordan kvalitetskommuneprogrammet videreføres, skal drøftes av partene.

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no

maria.wattne@fagforbundet.no

ellisiv.solskinnsbakk.selnes@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no

berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 20. oktober 2009

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

ISSN: 1891-2184

FOTO: STEINAR ENGELSEN

Cati Monica Jørgensen

– Jeg meldte meg inn som elevmedlem da jeg gikk hjelpepleien på videregående, forteller Cati Monica Jørgensen. Hun er 20 år og studentmedlem i Fagforbundet. Som elevmedlem forsvant hun ut av forbundet da hun var ferdig på skolen.

– Jeg satset først på sykepleiestudiet, men ombestemte meg og begynte å jobbe i stedet. Nå har jeg jobbet i ett år, før jeg tok fatt på førskolelærerstudiet ved Universitetet i Stavanger i august. Da jeg akkurat hadde startet på nye studier, ringte ei koselig dame fra Fagforbundet og spurte meg hvorfor jeg hadde meldt meg ut, forklarer Cati.

Sannheten var at hun slett ikke hadde villet melde seg ut, hun hadde bare ikke tenkt på det. Etter en hyggelig prat var Cati medlem igjen, nå som førskolelærerstudent.

– Det som er ergerlig er at hvis jeg bare hadde fortsatt som medlem mens jeg var yrkesaktiv, hadde jeg hatt rett til utdanningsstipend nå, sier Cati Monica Jørgensen.

Likevel er det ingen sure miner å spore hos Randaberg-jenta. Nå er hun heldidsstudent og fornøyd med valget sitt, men tar fortsatt vakter i boligen og på dagsenteret. Hun har bare godt å si om

OSS NYTT MEDLEM

oss@fagforbundet.no

Erfaren student: Cati har blitt student, men det er gjennom jobb i bolig og dagsenter at hun har sett nytten av å være organisert.

Fagforbundet. – Jeg har sett på jobben hvor hjelpelige forbundet er for kolleger. Når det har vært noe i kommunen, har de fått både svar og hjelp fra Fagforbundet, forteller hun.

– Selv lurte jeg på om jeg hadde rett til overtid når jeg måtte jobbe selv om jeg egentlig hadde ferie. Ingen på jobben kunne svare, men de ringte Fagforbundet for meg og fikk svar med én gang. Så jeg er ikke i tvil om at det er lurt å være medlem, sier Cati.

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

OSS NYTT OM NAVN

oss@fagforbundet.no

Fagforbundet Stovner har valgt ny seksjonsleder i Seksjon helse og sosial; **WENDY WISTUM** (bildet). Hun er hjelpepleier og jobber i hjemmetjenesten. Tidligere jobbet hun som ungdomstillitsvalgt, men måtte gå av på grunn av aldersgrensen. Med seg i styret har hun **LOTTE KLESSEN**, som jobber i bolig.

Fagforbundet Kongsvinger har fått følgende nye tillitsvalgte i høst: I Seksjon helse og sosial: **TONE BERGET MELLEEM**, **SILJE LYSTGÅRD**, **HEGE ANETTE ELLSTRØM** og **ELSE MARIE SANDHALLA**. I Seksjon kirke, kultur og oppvekst: **ANNE GRETHE ØISETH** og **ELLEN SISSI STUBHAUG**.

LILL INGER TYVOLD BERG-OLSEN blir ny hovedtillitsvalgt i Fagforbundet Andøy når **LENE WANGEN** går ut svangerskapspermisjon i oktober.

Fagforbundet Sel har valgt **ANNE MARIE NESSET** som ny leder, **LIV ANNETTE NYGJERDET** som ny leder i Seksjon kontor og administrasjon, **MAY BENTE DAHLEN** som ny ungdomstillitsvalgt og **ANN KRISTIN FLATMO** er ny leder i Seksjon kirke, kultur og oppvekst.

Fagforbundet Austevoll melder at **REIDUN DRØNEN** overtok vervet som ny plasstillitsvalgt på Storebø pleie- og omsorgssenter 1. august.

Fagforbundet Vest-Agder har flere nye tillitsvalgte: **LISE FINSETH**, HTV Audnedal kommune, **RANDI TORJUSSEN**, fylkesleder i Seksjon helse og sosial og **GRY LÆGREID SØRENSEN**, fylkesleder Seksjon kontor og administrasjon. I tillegg er følgende plasstillitsvalgte i Kristiansand: **KATE KILE**, Rakkerungene barnehage, **INA BIRGITTE BAKKE**, Grim omsorgstjeneste, **BETTY AASLIE**, Vallhalla omsorgssenter, **KATRINE SOLVÆR**, Randesund omsorgstjeneste, **HILDE LILJA VESTBERG**, Fritidsetaten Kristiansand.

Hovedtillitsvalgt i Lyngdal kommune, **IRMA TVESTØL** (t.v.) brukte valgkampen til å verve Vest-Agders Ap-kandidat til Stortinget, **KARI HENRIKSEN** som medlem i Fagforbundet.

Fagforbundet Østre Toten har etter drøftinger med arbeidsgiver fått åtte nye tillitsvalgte på skoler og barnehager, blant dem:

Fagerhøy barnehage: **MIRSADA JAKUPOVIC**, Kapp skole: **GRETHE SLÅTTSVEEN**, Kolbu skole: **ALEXANDER DAHL**, Stange skole: **KARI MYRSVEEN**.

Fagforbundet i Halden og Aremark har valgt nye tillitsvalgte:

Grønnliveien PU-bolig: **JORUNN GRANHOLT**, Bjørklund barnehage: **MALIN MACHULLA**, Isebakke barnehage: **ANN-CHARLOTT ØRNELUND**, Os skole: **MONA STENBERG THORESEN**, Åkerholmen barnehage: **MONA SKOGHEI**, Hovedtillitsvalgt **JORUNN JOHNSEN** (bildet) i Fagforbundet Balsfjord har feiret 60-årsdag. Hun har vært tillitsvalgt i mange tiår. Fagforbundet Balsfjord har også feiret veteranen **TOM KÅRE HANSEN** som fylte 70 år.

OSS KURS & KONFERANSER

Læringsdagene for voksne 2009

Fra 19. til 25. oktober arrangeres læringsdagene for voksne over hele landet. Læringsdagene for voksne er en nasjonal kampanje for informasjon om læringstilbud for voksne. Målet er å vise fram det mangfoldige tilbudet som finnes, og å motivere voksne til læring og utdanning. Årets hovedkonferanse heter «Tid for læring» og har et variert program for alle som er interessert. Konferansen holdes 23. oktober i Oslo. Les mer om Vox sine tilbud på vox.no

Formidling i Akershus

Fagforbundet Akershus arrangerer formidlingstrening på Sørmarka 28.–29. oktober. Kurset vil ha fokus på muntlige presentasjoner. Hvordan formidle et budskap? Hvordan takle nervøsiteten? Hvordan forberede en innledning? Hvordan framstå som trygg på talerstolen? Påmelding via lokal studieleder. Les mer på fagforbundet.akershus.no.

Historie og ideologi i Telemark

Tillitsvalgte og medlemmer i Telemark inviteres til kurs 12. og 13. november på Quality Straand Hotell i Vrådal. Målsettinga med kurset er å bli bevisst historiens betydning for dagens fagbevegelse og hvilke utfordringer vi står overfor. Innledere er historiker Harald Berntsen og daglig leder i «For velferdsstaten», Asbjørn Wahl. Les mer på nettsidene til Fagforbundet Telemark.

Seminar: Fra sykt til sunt

Angstringen Norge inviterer alle som jobber innen psykisk helse og folkehelse og som er opptatt av helsefremmende praksis, til seminar 19. november på Litteraturhuset i Oslo. Seminarret har som overskrift «Angst som drivkraft – Erfaringer fra selvhjelpsarbeid i et helseperspektiv». Påmelding innen 6. november til pamelding@angstringen.no eller telefon 47 68 24 45 / 97 50 97 43. Deltakeravgift inkludert enkel lunsj: 300,-. Programmet finnes på www.angstringen.no

Personvern i Troms

I november arrangerer alle seksjonene i Troms kurset «Personvern i arbeidslivet» – den 4. november på Finnsnes og den 5. november i Nordreisa. Tema er blant annet personvern generelt og i dagliglivet, overvåking i arbeidslivet og en gjennomgang av hvilke verktøy som er tilgjengelige for å beskytte seg selv og andre. Temadagen er gratis for medlemmer. Les mer på nettsidene til Fagforbundet Troms.

OSS REDAKSJONEN

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!